

4. Bol

מהזור

חלק רביעי

כולל

פסח ושבועות

כמנהג פולין, רייסן, ליטא, פיהם ומעלהרין

עם

חזרת הש"ץ, ושיר היחוד, וקריאה, והפטורת, הכל כסדר עם הרבה דברים אשר מעולם לא היו, וגם

סליחות מכל השנה

גם הצגנו פירוש כלשון אשכנז על כל התפלות והפיוטים יותר ממה שהיו מקדם בכל המחזורים. כדי שכל אחד יוכל להבין מה שיתפלל, עם כמה דינים השייכים לו, גם הוגה בעיון נמרץ ע"פ חכמת הדקדוק, בלי שום חסרון, כאשר עיניכם תחזינה:

וויין

גערדוקט ביא אנטאן שמיד קיזערד קעניגל פרווילעגירטען העברעישען בוכדוקער.
שנת פיקורי ה' ישרים משמחי לב לפ"ק

הקדמה בלשון אשכנז

ב

אהובים אחי ורעי כל בית ישראל יצ"ו מיד געבוי מייד לור בטרעכטונג דיווס קענטבארט ווערק מחזור מכל השנה ויהי
 מין ליהרליכע רידנט מרט מונ' זעהר קאמאט : ארט (פירט) אזו וואהל אויך (אסון אשכנז) מין
 דרוק גבראכט הריוז לו געבן : דע דערמאנליכן נאך קיין אמהל ווערדי זיין געזעהן וואהרן : וועלכט אז וואהל פאר (אונדז) וויל מויד פאר גאנץ
 זייט : מונ' ווייבר זעהר טויגליך זיין : נאך לו זעהן מיט נעמליך :

- א דיווס אחור ארט גרוסי הסגחה ובדוקוק אגיה גוועזן :
- ב ביים יערדן דא דיווס וואהגיס מין מרדונג פאר גלייכט :
- ג ביים מלוי העטרוה דע טייטט דר ביים גדרוקט :
- ד ביים מלוי (מסחאוו) מין פירט ריכטיג אן גלייכט וואו מלוי פטוקיס מונ' אדרטיס לו פירן זיין :
- ה מלוי (מסחאוו) נאך דען וואהג דר ביים גדרוקט :
- ו דא טייטטי מיכר זעלונג פון (תפלה ואחור וסליחה) נאך דען גרונד ווארט פון (אסון הקודש) מין מיידר דער בעסטע מונ' ליהרליכע
 רידנט זעהר גבראכט : דע יערד אן זיין תפלה מויל טייטט נאך דעם (דיו) נאך פאר ריכטן : מונ' דעמאך פון יעדן (אסון הקודש) ווארט זיין
 מינגטליכן דייטט פירן קאן : מין (מלח) ערוך מורח חייס האכט קרימל טאטע טיוון ס"ב טעיל ב' טרייכט ער דעם (אחור) מיט (קרימל)
 טאטע וואהל) מויל מלוי האנד (אסון) לו זאגן מונ' לו בעטן מבר מויד מי ער לו גלייך (אחור) דעם אן זאל דעם זעלביג (אסון אדוקוק) מויד
 טפרעכין וויל אן אדוקוק זיין און מין (אסון הקודש) :
- ז מויל דא (דיווס) טיילט פון (הדרת קודש וואהג אשכנז) מויד ביים דא (אנהגיס) פון פולן פיהס וואהררין (אנהגיס רא"ט) ארט פילוי
 (קוטיס ופוטקיס) : מונ' מלס מויל עקסטריטעהן פאפיר מונד ניימי טריפט גיסן (אזין) מונ' זעהר (בתבליית היופי) דא דערמאנליכן נאך
 נא אמהל מיט געזעהן וואהרן : מונד נאך קיין אמהל יא מין דרוק רויז קואן זיין : דעם (אסון הקודש) מבר מין טייטטן מיכר זעלט מיט וואהרן :
 דורכ (ר' מהרן דעסמא יצ"ו) זעהר וואהל (בעיני רב ודוקוק גדול) געבן מיט : דעם יערד אן פאר טטין קאן : מן מיהר ליבי זייט (אזין) מייד דיווס
 (אחור) לוקיוס ניש פאר דריטן : דא ארט מיין יערד זיין (תפלה בכונה) קאן טליסן : (בספר יה) ווערדן איר (זוכה) זיין (עלוקס הבא) מונד
 (זכות מבור) גיסן : מין וואהן :

הדרת קודש

אז טרייכט רביס יונה יצ"ו : טוב עס מיט גוט דעם מיין אענס וואל דעם יאך פון גאט מויל יאך טראגין מין דר יונגט לו גין מין דינסט פון דעם
 בעטער דער וועלט מונד וואל גרענקין מן זיין בעטער ווייל ער נאך מין זיין קראכט מי : אונד וואל יאך מלוי טאג אער פאר טטקין מין דא
 (אונד) פון זיין בעטער : מונד וואל דא ליכטמאכט גאטס מין זיין הערלן האבן : מונד וואל גרענקין דעם דער בעטער טטיט מלוי זייט פאר זיין מויל
 אונד דא דורכ ווערט ער דא פארמאכט גאטס מויל יאך האבן : מונד ווערט זיין הערלן מונד טעניג אמלין מונ' יאך נידריג האלטן : מונד ווערט
 (הדרת) האבן מויל דא יאך וויינר יונגט : מונ' ווערט מלוי זייט מיכר דא זעלביג וויין מונ' ווערט יאך היטן ארט מל : זיין קראכט דעם ער ענג
 זעהר נידריג וואל : מונד דען ווערט ער גלייכט מונד אנהגיס זיין מין דא מויל דעם בעטער : מונ' מלוי זיין זעהר ווערן מיכר לובן :
 דש זיין דא זאכן דא מין אענס וואל טאן וואו דורכ ער ווערט זעבן דעם מיכר זעבן : מלוי אהרן אז ער מויל וואכט פון זיין טאמל וואל ער
 דר טרעקין מויל פארמאכט דעם בעטער אז ער ווערט גרענקין דא גאד דא ער ארט איינגאטן האט מונ' זיין וואהרטיט דעם ער מיכר בוארט
 האט דעם ער האט מיכר זיין וול ווידר געבן דא ער מיכר האט לו בואהרן געבן : מונ' מלוי ער ווערט ער מין זיין הערלן לובן דען בעטער דר גרוסי
 זאכן האט מיכר גאטן דא ער מיכר דא דר ניימט האט : מונ' מלוי ער ווערט דא זאכן לו הערלן נעמלן דען ווערט די ליכטמאכט זייט בעטער
 מין זיין הערלן ברענין מונ' ווערט יאך נישט מויל זיין בעט מונ' ווערט אז מין טרעגער אמן ניימט ווערט תיכף ארט געווינדיקייט מויל טטין : מונד
 ווען דער (ילר הרע) זעלט מיכר געניגן מונ' זעלט מיכר וועלן מין טרעגן וועג פירן וואל ער מיהן ענטפערן מונ' וואל יאך לו הערלן נעמלן ווען
 מיהן אעטל רופן מין (בעל חוב) דער מיכר וואו סאדיג מי אורר מין אהרן אענס זעלט ער דאך גוויס תיכף מויל טטין ענטווערד פון וועגן דען
 זענט זיין כבוד מורד פון וועגן מין (ריווח) דעם מיכר לוקעס פאר דעם ווייניג זעבן מין ריוור וועלט : מונד פון וועגן פארמאכט פאר טאדן דעם ווען מין
 טרייכט ווער מין דא טטמט ווערט ער דאך גוויס תיכף מויל טטין מונ' ווערט נישט נאך לעסיג זיין : מונד ווען ער וואנט גין לוקס דיווסט פון מין
 (אך בטר דוק) ווערט ער גוויס מויל טטין מונ' ווערט נישט טרעגן זיין פילזייכט זעלט אן מיהן מין (עויליה) לו ווערפן מדר מונ' מין דען אאך
 זיין מוילן לו פירן : (אכל סכן) לוקס דיווסט פון דעם (אך אלכי האלכיס הקדוש ברוך הוא) געהערט ער מוילן לו טטין ארט געווינדיקייט מונד
 געהערט אורל לו האבן דעם ער נישט לו טפאט קואט : מונ' ער ווער זעהר גוט ווען ער זעלט מויל טטין פאר טאג לו בעטן פאר זיין בעטער מונ' דעם ער
 קענט (אכלון) זיין דא טעגל ווען יאך דא (אסאקוה) פארענדן : דעם מין ווען דעם ערשט (טליס) פון דא גאכט פאר ביים מין מונד ווען לוימ
 דרייט טייל פאר ביים זיין מונ' לוקס ענד פון דא גאכט דען מין דא זיין גרענקע הקב"ה מן דען (חורבן בית האקדש) מונ' דעם גאלי פון יטראל
 לויסן דא מואות : מונ' דא תפלה דא מיינר טוט מין דא זעלביג זייט מויל דען חורבן מונ' גאלי דא מין מן געהער : מונ' מיטליכר וואל תפלה
 טא פאר גאט ער אאך זיין פיל מונד ווייניג ווען מר זיין (כוונה) גוט מין דען ער מיט בעסער ווייניג ארט (כוונה) אז פיל וואנד (כוונה) :
 א"ן יערד וואל טרמאכטן דער ערשט מין דא טוהל לו זיין דען קריגט ער יא פיל (און אז מלוי מנדרי) : מבר דעם בעסטע מין ווען זעהן לו גלייך
 מין טוהל קואן : מונ' וואל דען טטין ארט פארמאכט דען דא טוהל מין אן טטאט דעם (בית האקדש) : מונ' אז ער קואט מין טוהל וואל ער
 ערשט מין ווייניג טטין זיין מונ' וואל ביים יאך זעלבסט גרענקין פאר וועגן ער טטיט : מונ' ווער זיין ריד לו הערט : מונד דען ווערט ער אורר
 האבן מונד זיין אשכנז מונד כונה ווערט ריין זיין מין דעם תפלה : מונ' מיטליכר יחיד מין אהויפ לו זאגן מלוי דא ברפלה וויל יאך דא נאך מונד
 טטין : דא ארט קאן אן מלוי טאג אמה ברפלה זאגן :

שחרית

"הננו לך קונו • היה זרועם לזקרים אף ישועתנו בשעת צרה •
 "אל תסתור פניך מפני ביום צר לי הטה אלי אוזנה ביום אקרא מהר ענני •
 אליה נשאתי את עיני הושבי בשמים •
 ושמו את שמי על בני ישראל • ואני אברכם •
 לך "הגדלה והגבורה • והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ • לך "הממלכה
 והמחנשא לכל לראש •
 שלום לרחוק ולקרוב אמר "ורפאתיו • רבנו של עולם אמר

וזמן דיח (כהניס דוכן) ואגט מן דען (רבנו טל עולס) דר וזיל ימא ויגן (ויסאדך • ויחקך • מוגר טולס)

רבנו של עולם אני שלך והלומותי שלך • חלום הלמתי ואני יודע מה הוא • יהי רצון מלפניך •
 אלהי ואלהי אבותי • שיהיו כל חלומותי עלי ועל כל ישראל לטובה • בין שחלמתי על עצמי
 ובין שחלמתי על אחרים • ובין שחלמו אחרים עלי • אם טובים הם חזקם ואמצם • ויתקיימו כי ובהם
 בחלומותיו של יוסף הצדיק • ואם צריכים רפואה רפאם כחזקתו מלך יהודה מחליו וכברים הנביאה
 מצרעתה • וכנעמן מצרעתו • וכמי מרה על ידי משרה רבינו • וכמי ירחיו על ידי אלישע • וכשם
 שהפכת את קללת בלעם הרשע מקללה לברכה • כן תהפוך כל חלומותי עלי ועל כל ישראל לטובה
 ותשמרני ותחנני ותרצני • אמר

מין סערי לזין סטיט דס מן לו (טולס) ואל ניט זאגן דען (רבון) • מוגר מן סטלט דען (רבון) ואל מן דען (יהי רצון) זאגן •

יהי רצון מלפניך "אלהי ואלהי אבותי שתעשרה למען קדשת חסדיך וגודל רחמיך הפשוטים ולמען
 טדירות שמך הגדול הגבור והנורא כן עשרים ושתים אותיות היוצא מפיסוקים של ברכת כהנים
 מן ואל דיח ווערטער מין ויין (אחסבה) נעמין, מוגר מן ואל ימא ניט מרוי רידן (אנקת"ם פסת"ם פספס"ם דיוס"ם)
 האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושה קרוב לי בקרא לך ותשמע תפילתי ונאקתי תמיד בשם
 ששמעת אנקת יעקב תמימה הנקרא איש תם • ותתן לי ולכל נפשות ביתי מוונותינו ופרנסתנו ברוח ולא
 בצמצום בהתור לא באיסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה בשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש
 ליעקב אבינו הנקרא איש תם ותתננו לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו • והיו דברי נשמעין
 לעבודתך בשם שנתת את יוסף צדיק בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך
 ובעיני כל רואיו • ותעשה עמי נפלאות ונסים ולטובה אורתי • ותצילני בדרכי ותן פלגי בינה לחבין
 ולהשקיל ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך וסודותיך • ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולכי לעבודתך
 ותאריך ימי וימי אשתי ובני ובנותי בטוב ובנעימות קרוב עוז ושלום • אמן סלה •

אדיר

אין חזון
יד

לזיט פון איד • פניו גאט פאר בערג דיין סבינה ניט פון איר • אונטאג איינס לידס נייג דיין אורן לואיר • אליך
 דא גאט דר דא ומונט מין דיא היאל • וישם מוגר זאל און איין נאמאן טון מויל דיא קינד יסרמא מוגר מיד וזיל זיך בעג
 מלפניו מוגר טעקייט מוגר טעקייט מוגר טעקייט דען • מוגר לזיט קייט דען • מוגר טעקייט מוגר טעקייט מוגר טעקייט
 גאט מין דס קיינארייך • מוגר מין דר הובן מיכר מין מין • הייבט ישרום פריי לזיט פערן מוגר לזיט נאהטן זאגט גאט מן
 רבנו • הער פון דיא וועלט מיד כין דיין מוגר איינס טרויט ויין דיין מין חלום האב מיד גיטרויט מוגר מיד ווייט גיט וואלט
 עס זאל ויין דר ויין לזיט פון דיר גאט מין גאט מוגר גאט איינר עטערן דו זיאל זאל ויין לזיט מוגר לזיט כלי ישראל מן איינר
 ויאל דיא חלומות דיא מיד גיטרויט האב לזיט וועלכער • עס ויאל דיא חלומות דיא מיד האב גיטרויט מוגר
 דא ויאל האב לזיט גיטרויט מוגר לזיט • ויין ויאל גוט • טעקייט מוגר קרעפטן זיאל מוגר זאל ויאל מן
 דיא חלומות פון יוסף הצדיק • מוגר מוגר זיאל בערגן מין היילונג • הייל ויאל מן ויאל חזקתו פון יוסף הצדיק
 גיטרויט פון מין לזיט מוגר מן (נעמין) פון ויין לזיט מוגר מן די ביטערן וואס דיא דר ויין ויאל גיטרויט דר
 (יריחו) דורך מין מן • מוגר מן וואלט מן דא המסט פאר קערט דיא קולות פון באגן הרטע דיא ער האט
 פון וואלט פאר קערט מן מוגר מן מוגר מן לזיט מוגר לזיט ברכה • מוגר דא וואלט היטן מוגר מוגר דא
 בוויילן מוגר מן •

שחרית

אָדיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בְּגִבּוֹרָה אֶתָּה שְׁלוֹם וְשִׁמְךָ שְׁלוֹם • יְהִי רָצוֹן שְׁתִּישׁ עֲלֵינוּ
וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וְכִרְכָּה לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם :

וּנְטַן דִּיא כְּהֵינִי מוֹי גְּדוֹלָנִי הַמֶּלֶךְ וְזֶלְזֵל דִּיא דְּמִן :

רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם תְּשִׁינֵנוּ מִחַ שְׁנוֹת עֲלֵינוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמוֹ שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ הַשְׁקִיפָה מִמַּעַן קִדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּכְרַךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל
וְאֶת הָאָדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּ לָנוּ כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אֲרִיזָה וְזֶכֶת חֶלֶב וְרֹבֶשׁ :

אֵין כְּמוֹךָ בָּאֱלֹהִים • וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ • מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים וּמִשְׁלַתְךָ כָּכָל דּוֹר וְדוֹר • • מֶלֶךְ •
מֶלֶךְ • יְמִלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד • • עֲזוּ לַעֲמּוֹ יְהוָה • יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם • אֲב הַרְחֵמֵם הַטִּיבָה בְּרָצוֹנָה
אֶת צִיּוֹן תִּכְנֶנָה חַיִּים בִּי כֶּךָ לְבָד בְּטַחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רַם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים :

וּנְטַן דִּיא דְּעַן מֶרְוִן הַקֹּדֶשׁ מוֹי טוֹט וְזֶלְזֵל קֹהֵל דִּש :

וְיְהִי בְּנִסּוֹעַ הָאָרוֹן וְיֹאמֶר מֹשֶׁה קוֹמָה • וְיַפְצוּ אִיכָבֶד וְיִנְסוּ מִשְׁנֵאִיָּה מִפְּנֵיךָ • בִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדִבְרֵי
• מִירוּשָׁלַיִם • בְּרוּךְ שְׁנָתְךָ תוֹרָה לַעֲמּוֹ יִשְׂרָאֵל כְּקִדְשָׁתוֹ :

הַפְּלָה מִשְׁעָרֵי צִיּוֹן מִחַ שְׁנוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכִיּוֹם כְּפֹר וּבִשְׁלֹשׁ רִנְלִים כְּשֶׁתִּהְיֶה הַצִּיּוֹת סִ"ח וְיֹאמֶר מִקֹּדֶשׁ י"ג מִדּוֹת ג"פ

• • אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרְךָ אָפִים וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת : נֹצֵר חֶסֶד לְאֵלֶּפִים נִשְׂאֵה
עֵין וּפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְמָה :

לשלוש רנלים אומרים זה

לראש השנה וליום כפור ואמר זה

רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם מִלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵי לְטוֹבָה וְהִפֵּק רָצוֹנִי
וְחֵן שְׁאֲלָתִי וּמַחֲוֹל עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי וְעַל כָּל
עֲוֹנוֹת אָנְשֵׁי בֵּיתִי מַחֲוִילָה בְּחֶסֶד מַחֲוִילָה בְּרַחֲמִים •
וְיִטְהַרְנִי מִחַטָּאִי וּמִעֲוֹנִי וּמִפְּשָׁעִי וּזְכֵרְנִי בְּזִכְרוֹן טוֹב
לִפְנֶיךָ וּפְקִדְנִי בְּפִקְדֹת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וּפְרִינִי לַחַיִּים
אֲרוּכִים לַחַיִּים טוֹבִים וְשְׁלוֹם וּפְרִיטָה טוֹבָה וְכִלְכִּילָה
וְלַחֵם לֶאֱכוֹל וּכְנֹד לְלִבּוֹשׁ וְעוֹשֶׁר וְכָבוֹד וְאַרְכָּת יָמִים
בְּתוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ וְשִׁכְל וְכִנְיָה לְהַכִּין וְלַהֲשִׁיב
עִמָּךְ סוֹדוֹתֶיךָ וְהִפֵּק רְפוּאָה לְכָל מַכְאוּבֵינוּ וְתִבְרָךְ
כָּל מַעֲשֶׂה יְדֵינוּ וְנֹזֵר עֲלֵינוּ גִּזְרֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת
וְנַחֲמוֹת וּבִטָּל מִעֲלֵינוּ כָּל גִּזְרֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת • וְחֵן
כָּל מַלְכוּת וְיִוָּצִי וְיִטְהַר אִמּוֹן לְטוֹבָה אִמּוֹן וְכֵן
וְהִגִּינוּ לִבִּי לִפְנֶיךָ •

וְיִמְחַל •

וְאֵין •

וט מין די הויזן הימאן ידער דא וואונט מין סטערקייט • דא ביטט פריד • מונד דין האטן מין פריד • עס יימ דער ווילן
טון מיכר מונט מונד היכר דין פלאק דא גיינר יסרמל • זעבן מונד בענטונג לז ביזמארוק דא פריד •
זעבן • מיר האבן גטון וואס דא חזי ביפולין ווא סומי דא מיד איט חזי • מלז ווימ דא מונד פז זיכרס האסט • (הקפה)
• מונד זעגניגה דין פלאק יסרמל • מונד דא ערדרייך וואלס דא מונד האסט געבן • מלז ווימ
וואהרן האסט לז מונד ענטרן • מין אור דא פליסט אויך מונד הויג •
חאט אונס רייניג היידניש געט • מונד מונט קינד דא טוהן קאן מלז ווימ דייני (אעסיס) • דין (אונט)
"טעגן מונט מין מלי (דורות) • גאט מונט קייג • גאט האט גקייגט • גאט ווערט
(רה) לז מין פלאק יסרמל • געבן • גאט זעגניט ווין פלאק איט (מאס) •
ימי די אווארן פון ירושלים דען אן דיר מלין האבן וויר ויך פז זיכרס • קייג מונד
זונר ער הויכני • הער מור וועלט •
ווא ווארן מין דא אורכר פז ויך לז הטין • ספרעלי (אסה) • ער ווא יך ערלייג
די מונד פליהן דייני ערב פיינדי פז דיר • דען מווי (וויין) קאט דא זעהר •

B-10453 H 1772/2

ÖSTERREICHISCHES JÜDISCHES
MUSEUM IN EISENSTADT

UN. ERBGR. ...
1001 EISENSTADT
Vd. 026 06 51

